

روزنه

صلاح، مردی از صغد

حمید دهقانی

● شاید بدانید که صلاح قبل از هر چیز دیگری مردی از صغد است. صغد یکی از شهرها در شمال فلسطین است. هنوز خانه پدری او موجود است. از قضا او همشهری محمود عباس، رئیس دولت فلسطین و نماینده او در ایران است.

خودش می‌گوید سال‌ها با او کار کرده است. صلاح البته قبل از ابومازن، نماینده ابوعمار بوده و هست و از یادگاران اوست. درخت کهن‌سالی است که در صحرای وسع عرفات پرورش یافته. عرفات اما زمانی یاسر بود و شبیه عمار، اما روزگار دست او را در دست پلیدترین افراد روزگار ما گذاشت. او سال‌ها قبل شاخه زیتون را به‌عنوان سلاحی دیگر در دستش اضافه کرده بود و بعدها صلاح فلسطین را در این دید که به شاخه زیتون اکتفا کند و از سلاح صلاح به سنگ‌کودکان بسنده کرده بود و چه برنده بود این سلاح کوچک در دست‌های کوچک فرزندان و نوادگان امثال صلاح.

راستش را بخواهید ابوعمار از بسیاری از سران عرب خسته شده بود و وعده شیطان در صلح با صهیونیست‌ها را بر استمرار نهج صلاح و صلاح ترجیح داد. نصیحت ما و صلاحید صلاح که با اسلو مخالف بود، در او کارگر نیفتاد، هرچند صلاح ما را به داوری منصفانه دعوت می‌کند و با استناد به یک ضرب‌المثل عربی می‌گوید: حال او را که دستش در آب جوش بود نباید با کسی که دستش در آب خنک است یکسان گرفت.

صلاح اما هم با اسلو مخالفت کرد، هم با جنک صدام علیه ایران و سفیر فلسطین ماند. در جنگ در کنار حق ایستاد و از سوی منافقان تهدید شد و این تهدید او را در عزمش در همراهی با انقلاب و حق سست نکرد. او اکنون نزدیک ۴۰ سال است در بین ما، در کنار فلسطین و با ماست. جایگاه خیلی سختی دارد، اما دوره سختی سپری شده است؛ دوره‌ای که نماینده دولت خودگردانی بود که اسرائیل را به رسمیت شناخته و رهبرانش بعضا با اسحاق رابین و شیمون پرز و شارون سلام‌وعلیک می‌کردند و چون کرونا نبود، حتی دیده‌بوسی و چنین شد که ابوعمار به کرونا ۲۸ مبتلا شد و به شهادت رسید و عبرت روزگار ما شد.

امروز اما صهیونیست‌ها قدس را پایتخت خود کرده‌اند و جولان سوری را به سند قباله سرزمین نداشته خود ملحق کرده و تهدید به الحاق بخش‌هایی از کرانه باختری رود اردن کرده‌اند و عباس آنها را به قطع روابط و قطع همکاری و… تهدید می‌کند. اینک پوسیدگی طناب موهومی به نام راه‌حل دو دولت بر همه آشکار شده است و دونالد ترامپ همه طرفداران طرح را به چاه وپلی که در آن می‌رود با خود همراه کرده است، بنابراین دیگر انجام مأموریت در تهران برای سفیر ضداسلو سخت نیست و صلاحید آن روز او سلاح امروز صلاح شده است. او البته خود را از بنیان‌گذاران نهضت فلسطین می‌داند و به جهت حضور در تهران و در جمهوری اسلامی ایران خود را از همراهان انقلاب اسلامی و یاران امام و رهبری می‌داند و خود می‌گوید با بسیاری از بزرگان انقلاب و مسئولان کشور رفیق است. من خود در آخرین ملاقات او با مرحوم آیت‌الله هاشمی حضور داشتم. گرچه در بادی امر، صاد صلاح با صاد صغد، زادگاه او ابومازن اما صاد صلح و سازش خورمیان‌ه گره خورده است، اما قبل از آن او نماینده فلسطین است. آن نهالی است که ابوعمار او را از صحرای عرفات فلسطین و بیت‌المقدس برای ما فرستاده است. همسرش که عمری با او همراه و هم‌رزم بوده، اینک چندانسی است در بهشت زهرا آرمیده است. این البته اولین‌بار نیست که ایران و فلسطین با یکدیگر پیوند می‌خورند و در هم می‌آمیزند. سردار دل‌ها و سردار مقاومت، شهید سپهبد سلیمانی، شهید قدس بود و سردار دیپلماسی مقاومت، ابودر سیاست خارجی انقلاب اسلامی مرحوم حسین شیخ‌الاسلام همچنان که شهیدان بزرگ دیگری از نمونه‌های این درهم‌آمیختگی است. یکی هم همین روز قدس است که می‌رود تا این یادگار امام خمینی به آزادی قدس بینجامد. او البته گفته اگر قرار شد برود، همین‌جا کنار همسرش در بهشت زهرا خواهد آرمید.

ریشه بسیار دور خاندان در مغرب و البته اولین تماسم با او هنگامی که سفارت فلسطین توسط دانشجویان گرفته شده بود و بیت معروف مادر ابوعبدالله الصغیر آخرین پادشاه اندلس بماند

برای شاید وقتی دیگر، اینجا اما بگویم در مجلس

گرامیداشت او برای بنده و استاد ما شیخ‌الاسلام

و برادر شهید رکن‌آبادی و … تادیب داده بود و جمع بزرگی از داخل و سفرای خارجی را دعوت کرده بود. در پایان سخنانم رو کردم به جمع سفرا و گفت‌های مخاطب این بیت در اینجا صلح زواوی است. اقامت و سفارت ۴۰ ساله در ایران مخصوص اوست.

شعر این بود:

تو نه مثل آفتابی که طلوع و غیبت افتد دگران روند و آیند و تو همچنان که هستی

دیپلماسی

فلسطین، اولین نقطه‌ای که آزاد شد

می‌شود که یکی از وظایفش این است که قبل از برگزاری رفراندوم از همه فلسطینی‌های داخل و خارج و درون اردوگاه‌های فلسطینی و سراسر جهان سرشماری به عمل آورد تا همه چیز بر مبنای اصول شناخته‌شده بین‌المللی پیش برود.

اما نکته بعدی من در مورد نحوه برخورد جمهوری اسلامی ایران با مباحث بین‌المللی و روابط و مناسبات دوجانبه با طرف‌های فلسطینی است. جمهوری اسلامی ایران اولین نظامی در جهان است که فلسطین را به رسمیت شناخت. با پیروزی انقلاب اسلامی، سفارت رژیم جعلی اسرائیل در تهران پرچمش پایین کشیده و تعطیل شد و این سفارتخانه به گروه‌های مبارز فلسطینی تحویل داده شد. در آن زمان آقای یاسر عرفات به ایران آمدند و به همراه مرحوم سیداحمد خمینی چنین اقدامی را انجام دادند. در آن فضای شور و هیجان انقلابی اولین نقطه آزادشده به نام فلسطین بود که بعدها با آزادسازی غزه و جنوب لبنان و تا این اواخر که اقدامات مهمی انجام شده، ادامه یافت. من از همکارانم در وزارت امور خارجه و نیز از آقای صلاح الزواوی شنیدم که ایشان از همان زمان به همراه آقای یاسر عرفات وارد تهران شدند. آقای صلاح الزواوی به دلیل قدمت حضورش در تهران بر اساس عرف دیپلماتیک شیخ‌السفرا یا مقدم‌السفرا هم هستند و این جایگاه ویژه را هم در اختیار دارند. اما از نظر روحیه، ایشان شخصیتی هستند که با وجود آنکه

بیش از دو دهه گذشته مورد توجه قرار گرفته است، عنوان آن برگزاری رفراندوم سراسری در بین مردم اصیل فلسطین است. من درگیر این موضوع بودم که طرح رفراندوم فلسطینی به‌عنوان راه‌حل سیاسی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل به ثبت برسد که خوشبختانه این اتفاق افتاد. در چارچوب این طرح ایده این است که باید مردم فلسطین سرنوشت خودشان را تعیین کنند، آن هم بر مبنای حقوق بین‌الملل. ثانیاً برگزاری رفراندوم بین همه ساکنان اصیل فلسطین اعم از یهودی، مسیحی و مسلمان، ثالثاً در نتیجه این رفراندوم یک نظام سیاسی منتخب شکل بگیرد که در ترکیب آن بر مبنای رفراندوم همه ساکنان اصیل فلسطینی حضور خواهند داشت و در نهایت این نظام سیاسی از طریق سازوکارهای دموکراتیک درخصوص میهمانان ناخوانده و کسانی که کوچ نیل تا فرات صهیونیست‌ها تبدیل شود به مناطق اشغالی مقاومت در پشت دیوارهای بتونی سرزمین‌های اشغالی – البته در این امر جمهوری اسلامی ایران هم نقش مهمی را در حمایت از مقاومت فسطین داشته که این وضعیت ایجاد شده– اما درعین‌حال این راهکار تنها راهکار موردنظر ایران نیست و ما معتقد هستیم هر موضوعی در روابط و سیاست بین‌الملل دارای راه‌حل سیاسی است. محتوای راه‌حل سیاسی و دیپلماتیکی که جمهوری اسلامی ایران مورد توجه قرار داده در برخی از سخنرانی‌های مقام معظم رهبری در

«مقدم‌السفرا» ۴ دهه در تهران

نگاهی به زندگی و مواضع قدیمی ترین سفیر در اولین سفارتخانه پس از انقلاب

شرق: تصور بسیاری بر این است که ماجرای سفارت آمریکا و قطع رابطه دیپلماتیک تهران و واشنگتن در سال ۵۸ شمسی، کمتر از یک سال بعد از پایان کار حکومت پهلوی، اولین تصمیم دیپلماتیکی بود که پس از انقلاب در ایران گرفته شد؛ اما درواقع اولین تغییر مهم در رویکرد ایران به دنیای بیرون پس از انقلاب، در رابطه با سرزمینی نزدیک‌تر اتخاذ شد. در همان بهمن ۵۷، وقتی انقلاب هنوز چندروزه بود سفارت اسرائیل در ایران به سفارت فلسطین در ایران تبدیل شد. این اتفاق در خط زمانی، پیش از همه‌پرسی فروردین ۵۸ رخ داد و به این ترتیب عملاً می‌توان این‌طور تعبیر کرد که حکومت جمهوری اسلامی در ایران، قطع رابطه با اسرائیل و کلیدزدن حمایت از فلسطین اشغالی را بر شکل‌گیری خود مقدم داشت.
انقلابیون ۵۷ که موفق شده بودند حکومت پهلوی را سرنگون کنند و آخرین «شاه» ایران را از کشور فراری دهند، قبل از آنکه تکلیف خود را روشن کنند، تکلیف حکومت تازه را با اشغال فلسطین و قدس، قبله اول مسلمانان مشخص کردند.

سفرانی که تحویل نمایندگان فلسطین اشغالی شد
روابط حسنه ایران با اسرائیل، از کم‌دوام‌ترین ارثیه‌های پهلوی برای ایران پس از انقلاب شد. سفارت اسرائیل در تهران حتی یک روز هم دوام نیاورد و در همان ۲۲ بهمن بلافاصله تسخیر شد و کارکنان آن چند روز بعد و با تلاش‌های ایالات متحده از ایران خارج شدند. تابلوی «سفارت فلسطین» خیلی زود بالا رفت. سی‌ام بهمن ۱۳۵۷، تنها یک هفته پس از پیروزی انقلاب، ساختمان تحویل نمایندگان جبهه آزادی‌بخش فلسطین شد.

دولت موقت با نخست‌وزیری مهدی بازرگان، همان روز با انتشار اطلاعیه‌ای دستور اخراج کارمندان اسرائیلی هواییمایی العال از ایران را نیز اعلام کرد و قطع کامل رابطه را رقم زد. ابراهیم یزدی، معاون نخست‌وزیر در امور انقلاب که از تعیین شد.

وابسته به تشکیلات خودگردان هستند و ما نسبت به برخی مواضع آقای ابومازن ملاحظات جدی داریم – اقداماتی که ایشان در مسیر سازش انجام داده و این روزها در پایان دوران طولانی سیاسی خودش متوجه شده که اعتمادش به آمریکایی‌ها و صهیونیست‌ها هیچ ثمری برای فلسطین نداشته و رویکرد جدیدی را حداقل در تبلیغات از ایشان مشاهده می‌کنیم که امیدواریم در رفتار و عمل هم از ایشان شاهد باشیم و تغییر جدی‌ای در رویکرد و عملکرد آقای ابومازن و تشکیلات خودگردان ببینیم– آقای صلاح الزواوی با وجود اینکه نماینده تشکیلات خودگردان به حساب می‌آید، اما به‌واقع روحیه حماسی، جهادی و مقاومتی دارد و همچنان بعد از گذشت حدود ۴۱ سال در ملاقات‌ها و سخنرانی‌هایش شما کاملاً می‌توانید حس کنید که مواضع ایشان قوی و مقاومتی است. البته ما هم‌زمان برای تجمیع روابطمان با همه بخش‌های فلسطینی در تهران، دفتر جهاد اسلامی را داریم و آنها نماینده‌ای در تهران دارند. دفتر حماس را داریم که آنها هم نماینده‌ای در تهران دارند و همچنین جنبش فتح هم نماینده‌ای در تهران دارد، بنابراین هم با آقای صلاح الزواوی به‌عنوان سفیر رسمی فلسطین در تهران تعامل داریم و هم با دفتر گروه‌های جهادی و این کمک می‌کند به اینکه هم درک درستی از فلسطین وجود داشته باشد و هم ابعاد مختلف سیاسی، بین‌المللی و مقاومتی کاملاً مدنظر قرار گیرد.

فلسطین، مبارز اما معتدل است

فلسطین از او و محمود خالدی، سفیر فلسطین در سوریه خواسته‌اند در این سمت‌ها بمانند. به روایت الزواوی او پیش از اعزام به ایران به عنوان سفیر فلسطین در چین، ژاپن، ترکیه، اوگاندا و یمن نیز منصوب می‌شود اما شرایط اجازه نمی‌دهد در این سمت‌ها مشغول به کار شود. الزواوی در چند نشست بین‌المللی شامل نشست‌های سازمان ملل نیز به عنوان رئیس هیئت فلسطینی حاضر بوده است.

نشانه روابط خوب انقلابیون ایران پیش از پیروزی انقلاب با مبارزان فلسطین اشغالی در روایت او از واکنش عرفات به پیروزی انقلاب و اقدامات متعاقب آن در قبال فلسطین هویداست. او با اشاره به «راهپیمایی‌هایی که تمامی خیابان‌های فلسطین و اردوگاه‌های فلسطینی را در برگرفت» می‌گوید: «شهید ابو عمار از بالکن دفترش به نشانه خوشحالی چند تیر شلیک کرد که حرکتی در پاسخ به پیمان شوم کمپ دیوید بود و گفت: اکنون جبهه من از صورت خاخراسان امتداد پیدا کرده است و ریاست اولین هیئت جهت تبریک به حضرت امام (ره) و ملت ایران به مناسبت این پیروزی عظیم انقلاب اسلامی را به عهده گرفت».

حمایت‌هایی که فراموش نمی‌شوند

الزواوی در این گفت‌وگو با ذکر نام چهره‌های بزرگ انقلاب ایران از آنان با قدردانی یاد می‌کند: «هرگز الطاف امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، فرزند مرحوم ایشان سیداحمد خمینی و لطف بی‌ظنیر و استثنائی که از سوی رهبر معظم انقلاب آیت‌الله خامنه‌ای از همان روزی که نماینده امام(ره) در شورای عالی دفاع بودند و روزی که رئیس‌جمهور شدند و بعد هم به عنوان رهبر معظم انقلاب منصوب شدند را از یاد نخواهم برد، همیشه لطف‌شان شامل حال این‌جانب بوده و هست». الزواوی توضیح می‌دهد که روابطش با آیت‌الله خامنه‌ای در آن زمان به شکلی بوده که پس از آغاز ریاست‌جمهوری، «بدون رعایت پروتکل‌های متعارف از من استقبال می‌کردند و پس از آنکه رهبر معظم انقلاب شدند [هم] ایشان را چندین بار زیارت کردم». او می‌افزاید: «همچنین هرگز لطفی را که از سوی حضرت آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام شامل حالم شد، از یاد نمی‌برم. من ایشان را در بیروت به مدت ۹ ساعت همراه با شهید ابوعمار ملاقات کردم. در آن جلسه شهیدان ابوجهاد و سعد صائل نیز حضور داشتند و این رابطه تا به امروز نیز ادامه یافته است». الزواوی از محمدعلی رجایی، رئیس‌جمهور، محمدجواد باهنر نخست‌وزیر، علی‌اکبر ولایتی، مشاور مقام معظم رهبری و وزیر خارجه سابق، کمال خرازی، منوچهر متکی و علی‌اکبر صالحی نیز به نیکی یاد می‌کند. او با ذکر نام اکبر هاشمی‌رفسنجانی، سیدمحمد خاتمی و محمود احمدی‌نژاد، تأکید می‌کند که کمک‌های این سه رئیس‌جمهور را هم فراموش نمی‌کند: «همچنین برادر و دوست عزیزم آیت‌الله کروبی را فراموش نمی‌کنم که خدمات زیادی را به فلسطین ارائه کرده بود». از همین جای که درخواست از رهبر انقلاب دارم و آن این است که مشکل ایشان را حل کنند، چراکه «لکل جوادِ کبوه [بخشی از ضرب‌المثلی عربی، «لکل عالم هفوه، لکل جواد کبوه، لکل سیف نبوه» که معادل فارسی آن به صورت «انسان جایز‌الخطاست» یا «کل بی‌خار کجاست» ذکر شده.»

نگاه

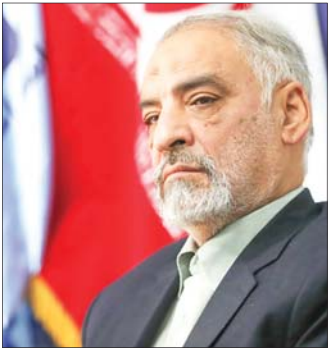
احمد دستمالچیان

سفیر پیشین ایران در لبنان

● آقای صلاح زواوی از اعضای بالای کادر سازمان آزادی‌بخش فلسطین است. بعد از آنکه آقای هانی الحسن که او هم از اعضای بالای کادر سازمان آزادی‌بخش فلسطین بود و شخصاً مرحوم عرفات او را به عنوان سفیر فلسطین قرار داده بود، به تهران آمد و آن زمان سفارت اسرائیل به سفارت فلسطین تغییر یافت. بعد از آقای هانی الحسن به توصیه او صلاح زواوی به تهران آمد و به عنوان سفیر فلسطین منصوب شد.

تقریباً چهل سالی هست که ایشان در تهران و به عنوان شیخ السفرا معروف است. ایشان فردی زیرک و باهوش است و می‌داند که چگونه در مأموریت‌های دیپلماتیک خود کارهایش را انجام دهد. فردی معتدل و میانه‌رو و بسیار مرید انقلاب و امام و رهبری است. تقریباً توانسته با تمام شخصیت‌های طراز اول جمهوری اسلامی ارتباط برقرار کند و نشست و برخاست‌هایی داشته باشد.

در عین حال که سفیر فلسطین در تهران است ولی دقیق و هوشمندانه می‌داند چگونه موضع‌گیری کند که هم با توجه به حساسیت‌های جمهوری اسلامی نسبت به موضوع فلسطین، نسبت به او حساس نشوند و نه سازمان آزادی‌بخش فلسطین – که اکنون دولت خودمختار فلسطین بر سر کار است– از او رنجیده شود.

به هر حال، مأموریت او بسیار سخت است و ایشان می‌تواند جمع اضداد کند. فردی بسیار صمیمی و مهربان است و در نشست‌های خود سعی دارد طرف مقابل را نسبت به موضوع فلسطین و آنچه تاکنون در فلسطین گذشته توجیه کند و بقبولاند که مسئله فلسطین بسیار مهم است و باید نسبت به آن حساسیت نشان داده شود.

ایشان دارای روابط عمومی فوق‌العاده قوی است و در این کار بسیار خوب عمل می‌کند و سعی دارد که از طریق اخلاق خوب و روابط عمومی بالا هرچه بیشتر دوستانی را جذب کند. نشست و برخاست‌های متعددی با شخصیت‌های مختلف دارد. به هر حال با توجه به سن بالایی که دارد ایشان در هر مراسمی که دعوت می‌شود، می‌رود و دریغ نمی‌کند. ایشان چون جزء کادر بالای سازمان آزادی‌بخش فلسطین است فرد مبارزی است و بسیار انقلاب اسلامی، حضرت امام و رهبری را با توجه به روحیات مبارزاتی‌اش دوست دارد و صمیمانه به انقلاب اعتقاد دارد. همیشه در صحبت‌هایش نسبت به مردم ایران با احترام و تکریم برخورد می‌کند.

همیشه از کلمه شعب‌العظیم یعنی مردم بزرگ ایران یاد می‌کند و می‌گوید کاری کرده‌اند که به رهبری امام که مسیر تاریخ عوض شد. گرچه نسبت به رهبری حضرت امام با تجلیل و اکرام برخورد می‌کند ولی او دو روی سکه را می‌بیند و می‌گوید اگر حضرت امام چنین مردم بزرگی را نداشت هرگز انقلاب اسلامی پیروز نمی‌شد و حالا که پیروز شده این مردم بزرگ ایران هستند که با صبر و حوصله و استقامتی که دارند در حال عوض‌کردن مسیر تاریخ هستند. به هر حال، در مورد مسائل مبارزاتی دارای روحیه قوی است. همسر ایشان در ایران درگذشت و دفن شد. خودش هم توصیه کرده که در زمان مرگ همین‌جا دفن شود. با توجه به سالیان درازی که اینجا بوده فارسی را خوب یاد گرفته و با زبان شکسته فارسی صحبت می‌کند. چون ایشان عرب است به طور کامل نمی‌تواند مرخ‌های کلمات را بیان کند ولی به هر حال، فارسی را خوب صحبت می‌کند. بسیار انسان باهوش و با کجاست و فراست است و در زمانی که طرف مقابل صحبت می‌کند خوب گوش می‌دهد و جواب می‌دهد.

ایشان در ایران مورد احترام تمام مسئولان است. با توجه به شخصیتش به نظرانش توجه می‌کنند. سعی می‌کند با تمام جریانات سیاسی ایران ارتباط داشته باشد تا متهم به طرفداری از جناح خاصی نشود. این از مهارت‌های ایشان است که سعی می‌کند با همه در ارتباط باشد و کارش را انجام دهد. با سردم ایران هم ارتباط برقرار کرده و با طیف‌های بزرگی از مردم ایران اعم از بازاری‌ها، دانشگاهی‌ها و اهالی فرهنگ ارتباط داشته است.